

Karen Nelissen

‘Erken ieders expertise in de strijd tegen armoede’

‘Buurtwerk ‘t Lampeke’ uit Leuven doet wellicht een belletje rinkelen. Onlangs won de organisatie de prijs ‘Armoede uitsluiten 2023’ van Welzijnszorg. We vroegen coördinator Karin Nelissen hoe buurtwerk ‘t Lampeke samenwerkt met de buurtscholen.

Alle levensdomeinen aan zet

Karin: “De kerndoelstelling van buurtwerk ‘t Lampeke is de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting. Dat doen we buurtgebonden en al meer dan vijftig jaar. We werken geïntegreerd en integraal.

Armoede doorbreek je niet door enkel in te zetten op het financiële luik. Alle levensdomeinen worden beïnvloed. Daarom hebben we vijf deelwerkingen die met elkaar verbonden zijn: een kinderdagverblijf (De Wurpskes), een kinderwerking voor kleuter en lagere schoolleeftijd (Fabota), een jongerenwerking (den Tubel), een buurthuis voor volwassenen en gezinnen en een gezinswerking (Prego).

Ons werk rust op drie pijlers: het basiswerk (dagelijks werk en het samenleven zoals het buurtrestaurant, huiswerkbegeleiding en het speelpleinaanbod), de projectwerking en beleidsbeïnvloeding. Deze laatste pijler is erg

belangrijk om verandering in de samenleving te kunnen realiseren.

Armoede los je niet op door tegen mensen te zeggen dat ze harder moeten werken. De ‘American Dream’ is slechts voor enkele uitzonderingen weggelegd. Er moet ingezet worden op de systeemfouten in de samenleving. Vanuit de ervaringen van mensen in armoede, kijken we waar verandering mogelijk is. Aangezien beleidswerk bestaat uit beslissingen die mensen namen, kunnen we hen ook andere inzichten bijbrengen.”

De middagspeeltijd als voorbeeld

Karin: “Wij zijn zeer alert voor signalen van kinderen, van ouders, maar ook van leraren. Zo bleek dat de middagspeeltijd een probleem vormde voor de buurtschool. Er ontstonden ruzies. Leraren hadden hun handen vol om opnieuw rust te brengen. Daar kroop veel tijd

>>

‘Leraren zijn geen maatschappelijk assistenten. Hier zijn welzijnsorganisaties aan zet. In de strijd tegen armoede moeten we elkaars expertise erkennen.’

Karin Nelissen coördinator buurtwerk ‘t Lampeke

TEKST
Eva Tiquet

FOTO'S
Marc Baert

MEER
www.lampeke.be
www.lezenisleuk.be
www.overbruggen.be
www.hoopverlening.be

‘De samenwerking met de buurtscholen is voor ons als buurtwerk erg belangrijk. We betrekken de scholen bij onze werking.’

Karin Nelissen coördinator buurtwerk 't Lampeke

>> in, waardoor ze niet meer tot lesgeven kwamen. De speelplaats attractiever maken voor alle kinderen, kan al bijdragen tot een oplossing. Maar dat is onvoldoende. Er blijft nood aan menskracht. Vanuit kinderwerking Fabota konden we hier ondersteunen. Enkele medewerkers, stagiaires en vrijwilligers werden 's middags 'Speelmaatjes' van de kinderen. Ze brengen de kinderen tot spelen, ontmijnen startende conflicten en geven aandacht aan de teruggetrokken kinderen. De kinderen kennen de speelmaatjes van de kinderwerking. Ze identificeren zich met ons divers samengesteld team. En omgekeerd kennen de speelmaatjes de kinderen en hun achtergrond. Als een kind ontvlambaar is tijdens de speeltijd en begint ruzie te maken, dan weten ze waarom het dat gedrag vertoont. Dat signaal wordt opgepikt en meegenomen in onze buurtwerking. Zo volgen we de gezinnen op. De speelmaatjes nemen niet het toezicht over. Daarvoor blijven de leraren op de speelplaats. Voor ons was deze taakverdeling erg belangrijk. Het schoolteam ziet hier ook de meerwaarde van in. De middagspeeltijd verloopt vandaag rustiger. Na de middag is er weer energie om les te geven en les te krijgen.

Buurtwerk en buurtschool werken dus complementair en respecteren elkaars expertise. De 'speelmaatjes' startte dus bij het basiswerk. Daarna vloeide het voort tot een project. En nu werken we aan een brochure die inspirerend kan zijn voor andere scholen en lokale besturen."

Niet-evidente partners

Leraren willen leerlingen alle kansen geven. Ook kinderen die opgroeien in armoede. Waar ze zelf geen antwoorden vinden, gaan ze vol goede bedoelingen op zoek naar oplossingen. Karin: "Dat is heel mooi, maar leraren zijn geen maatschappelijk assistenten. Hier zijn welzijnsorganisaties aan zet. In de strijd tegen armoede moeten we elkaars expertise erkennen.

Mijn waardering voor leraren is ongelooflijk groot en is de laatste jaren alleen maar gegroeid. Ze moeten het ook allemaal maar doen. Het is dus belangrijk om een netwerk te hebben.

De buurtscholen hebben door de samenwerking met buurtwerk 't Lampeke een bevoorrechte positie. Naar het voorbeeld van buurtwerk 't Lampeke zijn er ook in andere Leuvense buurten samenwerkingen opgestart tussen scholen en werkingen.

Ik geloof echt dat er in andere steden en gemeenten soortgelijke netwerken kunnen uitgebouwd worden. Scholen zoeken vaak bij de gekende partners en binnen hun vertrouwde omgeving. Als dat pad tot niets leidt, moet je op zoek gaan naar actoren die niet evident zijn. Kijk naar alle mogelijkheden binnen jouw gemeente. Kijk over het muurtje en denk creatief."

Wat kunnen we delen

Karin: "Leraren zetten zich met hart en ziel in voor het onderwijs. Als er dan uit het niets een welzijnsorganisatie aanklopt met allerlei ideeën over hoe je met kansarme gezinnen moet werken, wordt dat initiatief lauw onthaald. Weer iets dat op het onderwijs afgeschoven wordt. Ik begrijp dat gevoel. Maar ik ben het er niet mee eens. In de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting moeten we samenwerken.

Dat kan enkel als je start vanuit een vertrouwensrelatie. Als welzijnsorganisatie moeten

we tonen dat kinderen, ouders en ook leraren, iets aan ons hebben. We moeten scholen betrekken. Dat kan met kleine concrete succeservaringen.

Zo faciliteren we sportdagen. Onze mensen begeleiden sportactiviteiten. Hiermee verlagen we tegelijk de schoolkosten.

We stellen onze boomhut open voor klassen. Het is een mooie en ruime boomhut waar enkele kleuterklassen gebruik van maken voor hun voorleesmomenten.

Door projectmiddelen hebben we een fietsenpark met 60 kinderfietsen uitgebouwd. Als de kinderen op de kinderwerking aanwezig zijn, gebruiken we deze fietsen. Op andere momenten kunnen de scholen ze gebruiken.

Initiatieven die gekend zijn binnen de sociale sector, maar minder in het onderwijs, maken we bekend bij scholen.

We delen materiaal, infrastructuur, menskracht en inhoudelijke expertise. Dat is niet evident, maar heeft wel een grote meerwaarde. Het zijn dergelijke initiatieven die bijdragen aan een goede vertrouwensrelatie. Dat is een essentieel startpunt voor een sterke samenwerking. Met onenigheid kom je namelijk nergens."

Deel van een gemeenschap

Karin: "De samenwerking met de buurtscholen is voor ons als buurtwerk erg belangrijk. We betrekken de scholen bij onze werking. Bij het uitwerken van een leesproject gingen we bijvoorbeeld te rade bij de scholen. Zij hebben immers expertise over lees- en taalontwikkeling.

Als buurtwerk vormen we een gemeenschap met de gezinnen en de buurt. Als we een feest organiseren, nodigen we ook de leraren uit.

De kinderen genieten ervan om hen te tonen wat ze doen buiten de schoolcontext.

Dat familiegevoel merk je ook bij de huiswerkbegeleiding die wij aanbieden. We zetten ons naast het kind en polsen naar de schooldag. We tonen interesse in het schoolleven. Daarna kijken we naar het opgegeven huiswerk. Dat is geen remediëring. Wij zijn geen leraren. Die rol willen en kunnen we niet overnemen. Wij kunnen wel ondersteunen en de rol van het gezinsleven opnemen.

Voor ouders is deze huiswerkbegeleiding een opluchting. Vaak zijn ze het Nederlands niet

machtig. Maar er zijn ook ouders uit generatiekansarmoede. Zij hadden zelf negatieve schoolervaringen. Hierdoor is het ook voor hen heel moeilijk om hun kinderen te helpen. Ook bij oudercontacten treden we op als vertrouwensfiguur."

Een echte kansarmoede-bril

Karin: "Buurtwerk 't Lampeke kijkt naar de wereld vanuit een kansarmoede-bril. We weten dat mensen in armoede een beperkte mentale ruimte hebben. Als je al veel tegenslagen te verduren kreeg, met financiële problemen worstelt en net een brief van de deurwaarder kreeg, dan begrijp ik dat je niet openstaat voor andere zaken. Als je op zo'n moment het briefje met uitnodiging voor een oudercontact niet leest, dan is dat heel logisch. Het is dus belangrijk om aanklappend te werken. Ook de buurtscholen hebben deze reflex gemaakt. Dankzij het project 'Doorgaande lijn', is één van onze brugfiguren, die ingebed is binnen onze kinderwerking, enkele dagen per week effectief aanwezig op de buurtschool. Hij is ook deel van het schoolteam. Vanuit zijn ervaring bij onze buurtwerking dompelt hij het schoolteam onder in de wereld van kansarmoede. Dat gebeurt steeds vanuit een wij-gevoel. En niet vanuit: ik zal hier even komen zeggen wat jullie moeten doen.

Zowel het buurtwerk als de school merken dat zo'n brugfiguur echt werkt. De stad Leuven rolde het afgelopen schooljaar ook het project 'brugfiguren' uit. Scholen uit het Leuvense krijgen de kans om beroep te doen op een brugfiguur die gelinkt is aan een brugorganisatie zoals buurtwerk 't Lampeke."

Daden én woorden

Karin: "Van buitenaf lijkt dat alles heel evident, maar dat is het niet. Er zijn veel goede bedoelingen, maar dat is onvoldoende in de strijd tegen armoede.

Na enkele jaren samenwerking, stelden buurtwerk 't Lampeke en de buurtschool een samenwerkingsovereenkomst op. We concretiseerden mooie termen als 'verbindend samenwerken' en 'bruggen bouwen'. De brugfiguur bleek voor ons een cruciale figuur te zijn. Ook de inzet van menskracht mét erkenning voor ieders expertise is noodzakelijk."

Elke school moet een gezamenlijk maatschappelijk project zijn

Kansarmoede de wereld uithelpen is geen kerntaak van de school.

Armoedebewust handelen wel.

Discriminatie en racisme de wereld uithelpen is evenmin een taak van de school alleen. Een beleid voeren dat zorgt voor een open schoolklimaat waar verschillen gekoesterd worden en waar in iedereen hoge verwachtingen gesteld worden wel.

Daarom is het nodig dat scholen breed ingebed zijn in de samenleving en ondersteund worden door instanties en organisaties die de nodige expertise hebben over diversiteit in de brede zin van het woord. Elke school moet een gezamenlijk maatschappelijk project zijn waarin iedere partner zijn eigen deskundige rol kan opnemen.

Ook de lange wachtlijsten in zorg en welzijn hebben een impact op jouw werk en bedreigen het leerrecht van kinderen met psychologische zorgen of een andere zware problematiek. Het COV pleit voor een duurzame samenwerking tussen onderwijs en het beleidsdomein Welzijn.

Een echt partnerschap waarbij ieder, in overleg, zijn verantwoordelijkheid opneemt en het leerrecht garandeert van alle kinderen.